

[Undervisningsministeren.]

art, at anvisningen kan ske hurtigst muligt. Det er i øvrigt et forhold, der gælder for alle private kursus og skoler, at med de stadig større omkostninger, som er forbundet med skolernes drift, er de beløb, skolerne skal stå i forskud med, efterhånden meget store, og mange skoler har store likviditetsvanskeligheder. Det er vi fuldt opmærksomme på i undervisningsministeriet, og vi søger at afhjælpe vanskelighederne så langt vi kan inden for den gældende lovgivning.

Hvad angår den sag fra Ålborg Eksamenskursus, som det ærede medlem henvendte sig til mig om for godt et par uger siden, har det ærede medlem jo allerede oplyst, at dette kursus har fået sine penge, idet elevtilskuddet er anvist i løbet af de første dage i denne måned. I øvrigt gør jeg opmærksom på, at ministeriet er velvilligt indstillet over for kursus, der anmoder om forskud på deres tilskud.

Søren Jensen: Jeg takker den højtærede undervisningsminister for hans redegørelse og for det tilsagn, hvis jeg må kalde det således, som han gav om at se velvilligt på de private eksamensskolers tilskud fremover.

Den højtærede minister sagde, at man helst så, at alle kursus indsendte deres skemaer og beregninger, før man delte tilskuddet ud. Det er muligt, at der er enkelte kursus, som ikke sender dem ind til tiden, men lad så dem vente. Hvorfor skal alle de andre kursus, de kursus, der indsender deres beregninger til tiden, vente af den grund? Alle tilskud er pristalsregulerede og afhænger kun af hvert enkelt kursus' tal. Derfor vil jeg gerne stille følgende tillægsspørgsmål: er det ikke muligt at foretage en a conto-udbetaling til faste terminer i lighed med den ordning, de private realskoler har, så de hver måned får en passende del af tilskuddet?

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): De allerfleste private skoler får deres tilskud på grundlag af udgifter, som først skal afholdes, før tilskuddene kan beregnes, og derfor må de allerfleste private skoler stå i forskud et helt år, før de kan få noget statstilskud udbetalt. De eneste, der har en undtagelsesstilling, er realskolerne. De kursus, der her er tale om, får deres tilskud

beregnet på 4 forskellige grundlag, og de kan ikke forvente at rå tilskuddene udbetalt, før det foreligger konkret afgjort, hvor meget de skal have.

Vi kunne have udbetalt elevtilskuddet på et tidligere tidspunkt til en del kursus, men af administrative grunde er det mest hensigtsmæssigt, at disse tilskud udbetales samtidig. Jeg vil også mene, at kurserne selv vil være interesseret i at få pengene udbetalt hurtigst muligt, så det måske kunne virke som en opfordring til kurserne om hurtigt at indsende deres opgørelse, når skoleåret er sluttet.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1241, fremsættelsen i tidenden sp. 1298).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Per Hækkerup: På min gruppes vegne skal jeg anbefale det foreliggende lovforslag til det høje tings hurtige og velvillige behandling. Det gælder både bemyndigelsen til finansministeren til at optage et udenlandsk statslån på 40 millioner dollars og den anvendelse, som forslaget nævner, og som udtrykkes i bemærkningerne, af de midler, der på denne måde skaffes til veje.

Når der nu er fremsat et lovforslag om optagelse af et udenlandsk statslån, er begrundelsen herfor en helt anden, end da vi fra dansk side søgte at styrke stillingen ved at trække på Den internationale Valutafond. Det skete i sommeren 1957, og formålet var dengang at tiltøre landet en vis portion fremmed valuta til styrkelse af vor valutalikviditet. Som følge af den økonomiske politik, vi slog ind på i sommeren 1957, og som følge af den almindelige økonomiske udvikling befinder vi os i dag i en helt anden valutarisk situation, som på ingen måde gør det nødvendigt at søge optagelse af lån i udlandet for at styrke valutastillingen. Det er da heller ikke motive- ringen for det nu fremsatte lovforslag. Mo-

[Per Hækkerup.]

tiveringens herfor er en helt anden. På samme måde som man kan sige, at hovedproblemet i den økonomiske politik i sommeren 1957 var at få standset forringelsen af landets valutastilling, hvilket er sket i ganske bemærkelsesværdig grad siden da, kan man sige, at hovedproblemet i vor økonomiske politik i denne periode er at stimulere den økonomiske aktivitet, og det betyder ikke mindst at gennemføre en forøget produktion inden for industrien og beslægtede erhverv. Det er velkendt, at en industriel ekspansion stiller store krav til investeringerne, og selv om vi har kunnet notere en glædelig stigning i den samlede opsparing, både den private opsparing og den opsparing, der sker via de offentlige kasser, må man regne med, at den samlede opsparing stadig ikke er tilstrækkelig til at kunne klare en industriel ekspansion i den takt, som vi kunne ønske os.

Hvis det offentlige i sin investeringspolitik måtte søge det private kapitalmarked, ville det naturligvis betyde, at de lånemuligheder, der blev tilbage for det private erhvervsliv, indskrænkedes tilsvarende. Derfor betyder optagelsen af lån i udlandet, at det offentlige kan undlade for det lånte beløbs vedkommende at søge det private kapitalmarked, og det betyder atter, at det bliver lettere for det private erhvervsliv at få tilfredsstillet sit kreditbehov, end det ville være, hvis staten skulle søge hele sit kreditbehov dækket i hjemlandet. Det her foreliggende forslag vil derfor i meget høj grad kunne bidrage til at forøge den almindelige økonomiske aktivitet herhjemme.

Jeg vil også gerne pege på, at internationale organisationer, som regelmæssigt bedømmer Danmarks økonomiske stilling, har anvist vort land at søge den vej. Det er kun få dage siden, Den europæiske økonomiske Samarbejdsorganisation, OEEC, i sin årsrapport ytrede sig om den økonomiske stilling i Danmark og de økonomiske fremtidsudsigter. De bemærkninger, årsrapporten indeholdt, de konklusioner, organisationens sekretariat er nået frem til med hensyn til Danmarks økonomiske fremtidsudsigter, er helt på linje med motiveringen for optagelsen af dette statslån. Det siges udtrykkeligt i organisationens beretning, at det må tilrådes den danske stat at søge

kreditmulighederne i udlandet udnyttet, under henvisning til, at opsparingen i Danmark ikke er tilstrækkelig til at kunne klare den forøgede investering, som en ekspansion forudsætter, og under henvisning til, at Danmarks kreditværdighed i udlandet må siges at være særdeles pæn. Der ligger i bedømmelsen og i den konklusion, organisationen har foretaget, en gunstigere vurdering af landets økonomiske situation og fremtidsmuligheder, end vi måske har været vant til i de senere år; jeg finder det derfor helt rimeligt, at den højtærede finansminister, jeg havde nær sagt følger det råd, der her er kommet fra OEEC, og søger at styrke vor kapitalmæssige stilling ved optagelsen af de foreslåede udenlandske statslån.

Thorkil Kristensen: Der kan efter venstres mening ikke rejses principielle indvendinger mod, at Danmark optager udenlandske lån i den foreliggende situation, når formålet er at anvende midlerne til produktive investeringer af de typer, som er nævnt i lovforslaget. Vi møder derfor med en principielt velvillig indstilling.

Der er imidlertid enkelte bemærkninger, jeg gerne vil gøre vedrørende spørgsmål, som vi ønsker drøftet nærmere i finansudvalget, hvortil vi derfor ønsker lovforslaget henvist.

Renten forekommer os at være temmelig høj. Den er endogså høj i forhold til renten i Danmark i øjeblikket, som jo ellers har ligget højt i forhold til de fleste landes, navnlig De Forenede Staters. Jeg mener også at vide, at der i den senere tid i Amerika er sluttet overenskomster om lån på gunstigere vilkår end dem, der her er tale om; vi ønsker derfor, at man under drøftelserne i finansudvalget undersøger, om der måtte være billigere lånemuligheder end de her foreliggende. Det virker på forhånd overraskende, at renten skal være omkring 6 pct.

I øvrigt er lånet ifølge bemærkningerne knyttet særlig nøje til to bestemte formål. Det ene er anskaffelsen af visse lokomotiver til statsbanerne. Da dette i og for sig er et bevillingsspørgsmål, og da det er ønskeligt at overveje, i hvilket tempo sådanne lokomotiver bør anskaffes, og om det netop bør være den type, som her er antydnet, ønsker vi også dette inddraget under drøftelserne.

[Thorkil Kristensen.]

I øvrigt er det foreslået, at en del af lånets provenu skal videreudlånes til en række danske kraftværker. Det forekommer os noget betænkeligt, at den højtærede finansminister ifølge bemærkningerne allerede har afgivet et ganske vist betinget lånetilbud til disse værker på sådanne vilkår, som de ville kunne optage lån til på det danske kapitalmarked. Vi kan da risikere, at staten kommer til at låne dyrt i udlandet og låne ud til disse el-værker til en lidt lavere rente, hvori der vil være indbefattet et vist statstilskud til de pågældende el-værker, hvad der i og for sig ikke er nogen rimelig foranstaltning.

Af disse grunde ønsker vi, at lovforslaget undergives en kort behandling i finansudvalget, hvortil jo også statslånsforslag plejer at blive henvist.

Poul Claussen: Det er vist almindelig kendt, at vort investeringsbehov er betydeligt, til trods for at den højtærede finansminister er i vane med at overbalancere sin finanslov med en halv milliard om året, noget, han for så vidt indtil nu har fået tilslutning til også fra mit parti, at der altså er et betydeligt investeringsbehov ud over den statsfinansiering, der bl. a. er baseret på overbalanceringen af finansloven.

De to formål, der tænkes tilgodeset ved den foreslåede låneoptagelse, er uden tvivl vigtige, måske endda presserende, mindst måske statsbanernes, hvis hele investeringspolitik vel nok kunne tiltrænge en belysning, som det måske var muligt at fremkalde ved denne lejlighed, især hvis dette lovforslag, som det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen har foreslået, blev henvist til finansudvalget, hvad også jeg og mit parti ønsker.

Om selve lånene skal jeg fatte mig temmelig kort. Vilkårene er ikke i egentlig forstand givet på forhånd, eftersom flere forhold henstår in blanco. For en umiddelbar betragtning lyder vilkårene ikke særlig billige; men det må vel antages, at de er ufravigelige, såfremt man er interesseret i at optage et lån af denne størrelse. Måske skal man endda snarere glæde sig over, at vi bedømmes som acceptable debitorer. Den ærede ordfører for socialdemokratiet sagde, at vor økonomiske situation bedømmes som særdeles pæn. Det er jo en meget smuk måde at

blive bedømt på; jeg ved ikke, om der alligevel var en smule reservation i den ærede ordførers bemærkninger. På den anden side skal man måske være glad for, at vi bedømmes sådan, når man tager i betragtning, at vi jo i virkeligheden har andraget om et lån på 500 mill. kr. og nu har udsigt til at få godt det halve, og når man tænker på, at det ikke er mere end fem fjerdingår siden, den daværende højtærede minister for udenrigsøkonomi forgæves forsøgte at påvirke private investorer til at interessere sig for Danmark. Det ser altså tilsyneladende ud til, at vore glatte ansigter nu er blevet endnu glattere at se på.

Ganske vist havde mit parti afgjort hellere set, at regeringen med sin politik havde forsøgt at trække grænsen mellem forbrug og investering således, at de indenlandske muligheder for låneoptagelse var blevet større; men som forholdene har udviklet sig, kan jeg på mit partis vegne tilsige den højtærede finansminister velvillig behandling af det foreliggende lovforslag.

A. C. Normann: I det radikale venstre nærer vi ikke betænkeligheder ved optagelsen af disse to udenlandske statslån. Det kunne måske ved en overfladisk betragtning undre en og anden, at vi optager lån nu efter en periode med en afgørende forbedring af landets økonomi, og mange spørger allerede, om vi ikke er ved at låne for mange penge, netop ud fra den betragtning, at den opsparring, der finder sted i form af investering, er den, der skaber mulighed for en virkelig velstandsforøgelse. Det ræsonnement synes jeg ikke er uden berettigelse, men jeg er uenig med dem, der siger, at en valutareserve ikke i sig selv er nyttig; den er efter min opfattelse nyttig som en forsikring imod en for dyr drift som følge af mangel på driftskapital, og den er særlig nyttig i et land med en så overordentlig følsom udenrigsøkonomi som vor. Dens tilstedeværelse sætter os i stand til at gøre det mest hensigtsmæssige i stedet for som så ofte hidtil at være tvunget af armod til bratte ændringer i den økonomiske politik, eventuelt med arbejdsløshed og manglende investering til følge. Derfor bør vi glæde os over den reserve, vi har, men vi bør også erindre, at den efter vore forudsætninger er beskedent.

[A. C. Normann.]

Vi bør efter min opfattelse bidrage til, at den langtidspolitik, der nu endelig for første gang siden krigen kan føres, ikke afbrydes; og efterhånden som dens virkninger viser sig — herunder også virkningerne af den investeringspolitik, som dette lovforslag skal fremme — bør de kilder til øget velstand, som vi forsøger at åbne, først sætte sig spor i vort eget forbrug, efter at der er sikret en stor investering til produktive formål, samtidig med at man bevarer en rimelig valutareserve.

Vi står foran en periode med vældige investeringer, men samtidig står vi over for megen usikkerhed både med hensyn til bytteforholdet og afsætningen, især på landbrugsområdet. At låne til produktive formål er ofte rigtigt, men det forudsætter, at man er velhavende nok til at kunne udnytte lånet, i dette tilfælde udnytte lånet godt nok til, at fordelene overstiger forrentningsbyrden. I det foreliggende tilfælde, hvor lånet kun dækker den direkte valutaudgift, skal der jo til kraftværkerne også anvendes betydelige beløb i danske penge, og dernæst skulle kraftværkernes udbygning gerne ledsages af en forøgelse af antallet af de hjul i erhvervslivet, som kraftværkernes øgede kapacitet kan få til at løbe rundt.

Det er en almindelig tænkning, som jeg i og for sig tror i al almindelighed har nogen interesse, at lån er noget, man skal optage, medens man er nogenlunde økonomisk godt stillet, og før man bliver alt for fattig. Det er jo næsten svimlende tal, man når til, hvis man giver sig til at summere op, hvad der er brug for af pengemidler til den nærmeste årrækkes nødvendige investering i erhvervslivet, i etaterne, i militæret, i læreanstalterne og skolerne, i trafik anlæg og eventuelt i atomkraftanlæg — private og offentlige investeringer i det danske erhvervslivs tjeneste med et vældigt valutaforbrug til følge, men forhåbentlig også med mulighed for en vældig valuta-indtæjning, når den fornødne investering til produktionsforøgelsen har fundet sted.

Står vi ved begyndelsen til en opgangs-konjunktur, som mange tror, er tidspunktet også rigtigt, selv om renten af lånene ikke synes mig at være påfaldende lav. For det private erhvervsliv er det næsten umuligt

at forcere investeringerne under en nedadgående foretagsomhed og faldende priser. Det er noget, som altid sker, når der er optimisme i erhvervslivet.

Vi mener altså, at det, alle forhold taget i betragtning, er et rigtigt initiativ, regeringen her har taget, og vi vil gerne støtte lovforslaget.

Endelig vil jeg udtale ønske om, at der her eller senere under sagens behandling af den af de højtærede ministre, som det måtte angå, kunne blive givet nogle oplysninger om, hvordan det går med de dansk-norske overvejelser vedrørende et kabelanlæg fra Norge til Danmark og leveringen af den billigere norske elektricitet til Danmark.

Det er jo et vældigt projekt, der her ventileres, og der er givet en del bestikkende oplysninger om de fordele, det vil kunne have for begge lande. Men der er tale om en investering på linje med den investering, det foreliggende lovforslag drejer sig om, og nogle oplysninger nu eller senere om, hvorvidt der er realitet i disse forhandlinger, tror jeg vil have meget stor interesse. Jeg for min del er ikke klar over, om disse forhandlinger overhovedet endnu er nået ind på det officielle plan, eller det er forhandlinger, der har været ført mellem de norske og danske kraftværker.

Niels Andersen: Til den investering til produktive formål, som er nævnt i bemærkningerne til det foreliggende lovforslag, anser vi det for en forretningsmæssig klog disposition at optage de her omhandlede lån. Dette, at man søger at investere i produktive midler, medens den økonomiske situation er gunstig, er naturligvis rigtigt, og såfremt de dispositioner, der her er tale om, danner grundlag for, at vi hurtigere, end vi ellers ville have kunnet, kan tilbagebetale den statsgæld, vi pådrager os, understreger det for så vidt kun, at dispositionerne har været rigtige.

Med hensyn til de bemærkninger, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen fremførte om rentens højde, synes jeg nok, der kan være grund til at undersøge dette noget nærmere, idet 6 pct. efter danske forhold i dag er en forholdsvis høj rente.

Det andet forhold, det ærede medlem omtalte, at forskellen mellem lånerenten og udlånsrenten til danske virksomheder kan

[Niels Andersen.]

komme til at betyde et faktisk statstilskud til de pågældende erhvervsvirksomheder, vil jeg også anbefale, at man undersøger nærmere i det udvalg, der skal behandle lovforslaget.

Med disse bemærkninger skal jeg på retsforbundets vegne tilsige vor velvillige støtte.

Alfred Jensen: Den kommunistiske gruppe ser ikke på dette lovforslag med samme velvilje som de tidligere talere. Det skyldes ikke, at vi har noget imod formålet; vi kan fuldt ud tilslutte os bestræbelserne for at øge investeringerne i vort land — og naturligvis også på de to områder, der her er tale om: en udvidelse af kraftværkerne og en forbedring af de danske statsbaners materiel. Det er klart, at penge skal der til, men vi spørger os selv, om det er nødvendigt med et sådant udenlandsk statslån, om det ikke ville være muligt at klare denne investering uden at gå den vej. Det er allerede blevet nævnt, at vor valutareserve er betragtelig, og jeg forstår udmærket, at man ser med ængstelse på, at den skulle svinde ind; på den anden side forekommer det mig, at hvis man endelig skal købe i udlandet, må man også kunne bruge denne valutareserve. Noget helt andet er, om det er nødvendigt at anvende så megen valuta til disse investeringer. Det er klart, at dette spiller ind, når man skal afgøre, om man kan gå ind for et forslag som dette.

Vi ser naturligvis ikke bort fra den binding, som et lån betyder, ej heller fra den rentebyrde, der pålægges det danske samfund. Jeg forstår, at andre vil drage omsorg for, at dette forhold vil blive undersøgt. Vi må tilslutte os de kritiske bemærkninger om, at renten synes at være for høj.

Det, der øger vor mistænksomhed over for dette lovforslag, er bemærkningerne om, at det beløb, der skal investeres i statsbanernes materiel ved anskaffelse af flere lokomotiver med dieseltrækraft, andrager 100 mill. kr., og at hele beløbet skal betales i fremmed valuta. Jeg ved ikke, om der er

den samme flothed til stede angående forbruget af udenlandsk valuta til investeringen i kraftværkerne, men jeg synes ikke, det kan være rimeligt, at vi på et tidspunkt, hvor vi har ledige, anvender hele det beløb, der skal investeres til forbedring af trækraften ved DSB, i udenlandsk valuta.

Jeg har før rejst spørgsmålet om diesel-lokomotiverne og peget på, at man i Århus har 200-300 ledige smede, der ville være i stand til at bygge disse lokomotiver. Jeg har draget spørgsmålet frem flere gange, og den højtærede minister for offentlige arbejder erklærede til sidst, at danske arbejdere var med i arbejdet på fremstillingen af diesellokomotiver. Når dette har været tilfældet på et tidligere tidspunkt, fatter man ikke, at vi her, hvor det drejer sig om en forcering af denne udvikling, skal bruge hele beløbet i fremmed valuta. Derfor ønsker min gruppe at få oplyst, hvad der egentlig ligger til grund herfor. Er det ikke muligt at fremstille mere for disse investeringer i hjemlige virksomheder? Vi kan ikke godkende, at man bruger 100 mill. kr. i fremmed valuta, når der skal investeres 100 mill. kr. i DSB, og jeg vil tro, noget tilsvarende er tilfældet for kraftværkernes vedkommende.

Sagen foreligger imidlertid ikke så oplyst for os, at det er muligt at tage stilling til den nu. Derfor anmoder vi om, at lovforslagets indhold på dette punkt må blive undersøgt og klarlagt på en sådan måde, at såvel tinget som offentligheden har fuld information derom.

Aksel Larsen: Lige så længe der har været tale om, at man skulle optage et udenlandsk statslån til finansiering af statsbanernes anskaffelse af diesellokomotiver og til udbygning af kraftværkerne, har jeg funderet over, hvilken begrundelse der kunne anføres herfor. Jeg har nu fået begrundelsen, for så vidt som en sådan begrundelse kan fremsættes af ministeren, og jeg må erkende, at den begrundelse ikke virker overtydende på mig. Jeg synes, at hvis vi er i en sådan situation, som det

[Aksel Larsen.]

fremgår af den almindelige økonomiske oversigt i foråret, og som det også fremgår af den højtærede finansministers fremsættelsestale, at vi har en i hvert fald i øjeblikket særdeles gunstig valutabalace, og hvis der samtidig ikke just er pengeknaphed herhjemme for tiden, skulle det ikke være nødvendigt at gå til udlandet og låne penge til investeringer på disse ret beskedne områder.

Jeg har den opfattelse, at som situationen er, må vi vel selv kunne klare at stille de penge til rådighed for statsbanerne, som statsbanerne skal bruge for at gå over til dieseldrift, og så må vi også selv kunne finansiere udbygningen af kraftværkerne. Når så dertil kommer, at det lån, man planlægger at optage, skal forrentes med 6 pct. og afdrages på 20 år, forstår jeg slet ikke, at man vil låne i udlandet, for jeg er da aldeles overbevist om, at man kan låne på mindst lige så favorable vilkår herhjemme, formodentlig på mere favorable vilkår, og så vil jeg nu foretrække, at vi klarer det selv.

Den højtærede minister henviser til, at det er nødvendigt at foretage en omstilling af erhvervslivet, og derfor skal der bruges mange penge til investeringer i de kommende år. Det er sikkert rigtigt. Det er rigtigt under alle omstændigheder; jeg tror blot ikke, at den begrundelse, ministeren anfører i sin fremsættelsestale, er helt holdbar. Ministeren siger, at den omstilling af det danske erhvervsliv, som må gennemføres, er forårsaget af stagnation af landbrugs-eksporten. Her er det nødvendigt for mig at trætte tinget med at gentage, hvad jeg tidligere har sagt, at en væsentlig del af vanskelighederne for vor landbrugseksport er selvskabt. Danmark har selv skabt dem, fordi det ikke under nogen omstændigheder har villet føre en aktiv handelspolitik, men har ladet sine store økonomiske, politiske og militære vestlige allierede bestemme de ugunstigst mulige vilkår for dansk landbrugseksport. Hvis regeringen eller andre ansvarlige havde handlet på en anden måde med udlandet, er det ganske givet, at man havde tjent langt større beløb ind i valuta på landbrugseksporten, og så havde vi samtidig valutamæssigt ligget lunere i svinget, end vi gør i øjeblikket.

Lad mig her for at konkretisere det en smule nævne vort handelsforhold til Vesttyskland. Det er en kendsgerning, at på trods af alle mulige aftaler og på trods af de forudsætninger, hvorunder visse aftaler er indgået, har man fra den side lagt de størst mulige hindringer i vejen for dansk landbrugseksport, medens vi fra Danmarks side ikke tager den naturlige konsekvens af noget sådant og kigger lidt på vor import fra Vesttyskland. Det ville være rimeligt, om man søgte at skabe balance i tingene, men det har man ikke gjort. Vore handelspartnere i OEEC har stort set optrådt sådan, at de i det omfang, det passede i deres eget kram, overholdt det, de havde forpligtelse til at overholde, men længere gik de heller ikke, hvorimod Danmark overholdt sine forpligtelser til 100 pct. med det resultat, at vi selv handelsmæssigt og valutamæssigt i mange situationer sad med sorteper i forhold til mange lande. Jeg tror derfor, regeringen skulle indstille sig på at bedre landbrugseksportens forhold ved at føre en mere aktiv handelspolitik. Det udelukker ikke, at man så også må sørge for de fornødne investeringer til udbygning af industrien — og måske ikke mindst til udbygning af industrien — så at vi i højere grad bliver i stand til at eksportere forædlede landbrugsprodukter. Men lad os først se, hvad vi kan finansiere selv, og lad os ikke for de formåls vedkommende, det her drejer sig om, erklære det for ubetinget nødvendigt at gå ud og optage så dyre lån i udlandet.

Hvad angår lånene til statsbanerne, er jeg som sagt af den mening, at det ikke er en større investering, end at den kan den danske stat udmærket klare. Den højtærede finansminister har år for år et så stort overskud på statsfinanserne, at det måtte være muligt at klare den finansiering. Hvad angår kraftværkerne, er det givet, at det er nødvendigt med udbygning af dem, men jeg kunne ønske, at man her ikke blot interesserede sig for en traditionel udbygning af kraftværkerne herhjemme og for en kabelforbindelse med Norge og Sverige, som kan gøre det muligt for os i visse perioder at få elektricitet derfra, men at man også interesserer sig for investering på et område, hvor vi herhjemme kunne udnytte naturkræfterne til at skaffe elektri-

[Aksel Larsen.]

citet. Jeg tænker på blæsten. Jeg ved ikke, om Danmark er det mest blæsende land i verden, men det er i hvert fald et af de lande, hvor der er mest blæst, og jeg har absolut den opfattelse, at man vil kunne konstruere vindmotorer til udnyttelse af denne blæst og derved kunne dække en meget væsentlig del af Danmarks energibehov. Det drejer sig altså om en engangsinvestering, og derefter kunne man spare kolossale beløb i udenlandsk valuta, fordi man ikke behøvede at importere kul, olie eller andre brændstoffer til fremstilling af elektricitet. Når man taler om udbygning af kraftværkerne, synes jeg, man skulle tænke på at gå andre veje end de traditionelle. Vi er alle sammen klar over, at der vil gå en meget lang årrække, inden vi med fordel kan udnytte atomenergien, men lad os så i alt fald udnytte de naturlige kraftkilder, vi råder over.

Det fremgår af det, jeg har sagt, at jeg ikke kan stille mig synderlig velvilligt over for det foreliggende lovforslag. Ved at tænke over det er jeg ved at komme til det resultat, at det muligvis er af én bestemt grund, at regeringen foreslår, der skal optages udenlandsk statslån. Det fremgår nemlig af den højtærede finansministers fremsættelsestale, at statens samlede langfristede udenlandske gæld pr. 30. november dette år andrager 1 000 mill. kr. mod knap 2 000 mill. kr. ved udgangen af finansåret 1951-52. Det kan næsten se ud, som om den højtærede finansminister har sagt: det viser sig desværre, at vi ikke skylder udlandet så meget, som vi gjorde før; det forhold kan vi ikke have, vi må se at få noget større udenlandsk gæld; derfor må vi optage nogle lån, selv om det strengt taget ligger sådan, at vi selv er i stand til at finansiere de pågældende foretagender!

Jeg henstiller disse betragtninger til overvejelse og kan som sagt ikke love at stille mig velvilligt over for forslaget om optagelse af udenlandsk statslån.

Finansministeren (Kampmann): Jeg vil gerne takke for, jeg kan sige næsten almindelig tilslutning til, at vi nu får hjemmel til optagelse af det foreslåede udenlandske statslån. Jeg forstod, at der var en række ting, man ville drøfte nærmere i fi-

nansudvalget, som lovforslaget jo skal henvises til; en sådan drøftelse er jeg naturligvis meget villig til at deltage i.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen gjorde et par bemærkninger om renten. Det er rigtigt, at renten er steget noget i Amerika, medens vi har forhandlet om dette lån, og at den er faldet herhjemme, hvorved der kan opstå en rentedifference. Om det ærede medlem kan anvise et sted, hvor vi kan låne billigere, ved jeg ikke, men det kan vi jo se på; i øvrigt er der ingen, der siger, at det skal være det eneste lån, der skal optages fremover.

Det ærede medlem mente, at den rentedifference, der kunne fremkomme mellem det, staten skal betale, og det, elektricitetsværkerne skulle betale, må betragtes som et statstilskud. Jeg bryder mig ikke rigtig om det udtryk; jeg mener ikke, det kan siges at være et statstilskud. Man kan efter min mening snarere sige en risikopræmie, eller hvad man nu vil kalde det, en udgift, staten påtager sig for at få større tilgang af fremmed valuta.

Med hensyn til lokomotiverne, som er blevet nævnt af flere ærede medlemmer, kan jeg oplyse, at der skal anskaffes andre lokomotiver end dem, der her er tale om. Jeg kan bl. a. sige til det ærede medlem hr. Alfred Jensen, at vi er helt opmærksom på forholdene hos Frichs i Århus og har også taget hensyn dertil ved de ordrer, der er afgivet og skal afgives fremover. Men jeg tror ikke, Frichs ville være i stand til i det tempo, her er tale om, at levere alle de pågældende lokomotiver.

Det ærede medlem hr. A. C. Normann berørte spørgsmålet om overførsel af kraft fra Norge, og det ærede medlem hr. Aksel Larsen mente, man kunne få kraft ved udnyttelse af blæsten. Jeg forstod, at det ærede medlem syntes, Danmark er et af de lande, hvor det blæser mest, og det ærede medlems skæbne har jo også været lidt stormomsust i den senere tid; der har været vinde både fra øst og vest.

Jeg kan sige til det ærede medlem hr. A. C. Normann, at der ikke for øjeblikket er officielle forhandlinger i gang mellem Danmark og Norge om overførsel af kraft. Der har tidligere været ført sådanne forhandlinger. Jeg var selv i en årrække medlem af det dansk-norsk-svenske kraftover-

[Finansministeren.]

førselsudvalg, og vi nåede dengang frem til, at der kunne foregå en overførsel — ganske vist ikke, som man nu taler om det, over Skagerrak, men ned gennem Norge og Sverige og så, oppe ved Helsingør, over til Danmark. Men projektet blev ikke til noget bl. a. på grund af en del modstand i Norge. Om nu stemningen er stærkere i Norge for, at der skal ske en overførsel, ved jeg ikke, men der er i hvert fald sket det teknisk nye, at kraften kan føres over, eller jeg må hellere sige under Skagerrak — noget, man ikke var sikker på dengang. Hvorvidt elektricitetsværkerne igen er begyndt at tale om sagen, kender jeg ikke, men skulle de komme til os, er vi meget villige til at tage spørgsmålet op.

De ærede medlemmer hr. Alfred Jensen og hr. Aksel Larsen kunne ikke støtte dette forslag om optagelse af et lån. Selve motiveringen for, at de ikke kan gå ind for lånet, kunne jeg være særdeles tilfreds med. De mente, at vor økonomi var så god og statsfinansernes stilling så gunstig, at vi nok kunne klare opgaverne selv. Jeg takker for denne kompliment. Det er ikke altid, man får komplimenter fra de ærede medlemmer, og jeg må vel særlig være glad for, at de i fællesskab kunne fremføre denne kompliment trods den krigstilstand, de ærede medlemmer er i. Men når man altså mener, at vi kan klare opgaverne selv, så er det rigtigt nok, at vi kan klare en del investeringer selv, men man kan ikke bestride det faktum, at jo mere fremmed valuta der bliver til rådighed, des større investeringer kan vi klare, og jeg kan egentlig ikke begribe, at de ærede medlemmer ikke skulle være interesseret heri.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Per Hækkerup: Under forhandlingen har der fra venstres og de konservatives side været ytret ønske om, at lovforslaget blev henvist til finansudvalget. Selv om vi i regeringspartierne har haft visse ønsker om at få lovforslaget henvist til et særligt udvalg, vil vi gerne vise vor venlige imødekommenhed over for oppositionen, og jeg skal derfor

foreslå, at lovforslaget henvises til finansudvalget.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Første behandling findes i tidenden sp. 353, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 117).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Axel Ivan Pedersen): Den betænkning, der foreligger fra indfødsretsudvalget, omhandler, som man vil se af de af indenrigsministeren og udvalget i forening stillede ændringsforslag, et betydelig større antal ansøgere end det oprindelige lovforslag, på hvilket der var opført 158. Dette har sin naturlige årsag i, at der under lovforslagets behandling er fremkommet et stort antal ansøgninger, som ikke kunne nå at blive medtaget på lovforslaget, eller som måtte behandles i udvalget, forinden noget sådant kunne ske. Disse ansøgere udgør i alt 315 personer og omfattes af ændringsforslagene nr. 1 og 2. Vedtages disse ændringsforslag og selve lovforslaget, vil der i alt kunne meddeles indfødsret til 473 ansøgere, hvortil kommer et ikke nærmere bestemt antal bipersoner som børn af de pågældende. Derudover har udvalget behandlet 18 ansøgninger og givet afslag i 14 tilfælde og udsat 4 sager til nærmere undersøgelse.

Jeg vil gerne takke den højtærede indenrigsminister og ministeriets embedsmænd for et behageligt samarbejde i udvalget; det har haft stor betydning for dettes arbejde.